

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 154/12
Luksemburgā, 2012. gada 27. novembrī

Spridums lietā C-370/12
Thomas Pringle/Government of Ireland, Ireland, The Attorney General

Tiesa iededz zaļo gaismu Eiropas Stabilizācijas mehānismam (ESM)

Savienības tiesības neliedz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro, noslēgt un ratificēt Līgumu par ESM izveidi

2011. gada 25. martā Eiropadome pieņēma Lēmumu 2011/199¹, ar kuru Līgumam par Eiropas Savienības darbību (LESD) paredzēts pievienot jaunu normu², saskaņā ar kuru dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro, var izveidot stabilizācijas mehānismu, kas tiks izmantots, ja obligāti vajadzīgs, lai nodrošinātu visas eurozonas stabilitāti. Šajā jaunajā tiesību normā tostarp ir paredzēts, ka jebkādas nepieciešamās finansiālās palīdzības piešķiršanai saskaņā ar šo mehānismu tiks piemēroti stingri nosacījumi. Šim Līguma grozījumam, ja to apstiprinās dalībvalstis saskaņā ar to konstitucionālajām prasībām, būtu jāstājas spēkā 2013. gada 1. janvārī.

Vēlāk, 2012. gada 2. februārī, eurozonas valstis³ noslēdza Līgumu par Eiropas Stabilizācijas mehānisma (ESM) izveidi, kuram ir juridiskas personas statuss. ESM mērķis ir mobilizēt finanšu resursus un, ievērojot stingrus nosacījumus, kas tiek pielāgoti izvēlētajam finansiālās palīdzības instrumentam, sniegt atbalstu tā dalībnieku, kuriem ir vai draud smagas finanšu problēmas, stabilitātei. Šis atbalsts var tikt sniegts tikai tad, ja tas ir obligāti nepieciešams, lai pasargātu visas eurozonas un tās dalībvalstu finanšu stabilitāti. Šim nolūkam ESM ir atļauts piesaistīt finansējumu, emitējot finanšu instrumentus vai noslēdzot finansiālus vai cita veida nolīgumus vai vienošanās ar tā dalībniekiem, finanšu iestādēm vai citām trešajām personām. Maksimālā aizdošanas spēja sākotnēji ir noteikta 500 miljardu euro apmērā. Stingrie nosacījumi, kuriem ir jāpakļaujas jebkāds atbalsts, var izpausties cita starpā kā makroekonomikas korekciju programma vai pienākums ievērot iepriekš noteiktus atbilstības nosacījumus.

Īrijas tiesās Pringla [*Pringle*] k-gs, Īrijas parlamenta deputāts, apgalvo, ka LESD grozījums ar Padomes lēmumu – tāpat saskaņā ar vienkāršoto pārskatīšanas procedūru – ir pretiesisks. Proti, ar šo grozījumu tiekot grozīta Savienības kompetence un tas esot pretrunā Eiropas Savienības pamatā esošo Līgumu⁴ normām, kas attiecas uz ekonomisko un monetāro savienību, kā arī vispārējiem Savienības tiesību principiem. Turklāt Pringla k-gs norāda, ka, ratificējot, apstiprinot vai pieņemot ESM līgumu, Īrija uzņemas saistības, kas nav saderīgas ar minētajiem Līgumiem.

Tādējādi *Supreme Court* (Augstākā Tiesa, Īrija) nolēma uzdot Tiesai jautājumus par Eiropadomes Lēmuma 2011/199 spēkā esamību un par ESM saderību ar Savienības tiesībām. Lai pēc iespējas ātrāk novērstu nenoteiktību attiecībā uz šiem jautājumiem, Tiesas priekšsēdētājs nolēma apmierināt *Supreme Court* pieteikumu piemērot šai lietai, kas Tiesā iesniegta 2012. gada 3. augustā, paātrināto tiesvedību⁵. Turklāt, uzskatot, ka šī lieta ir ārkārtīgi svarīga, Tiesa nolēma to izskatīt plēnumā, ko veido visi 27 tiesneši (Tiesas Statūtu 16. panta piektā daļa). Ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] savu viedokli sniedza 2012. gada 26. oktobrī.

¹ Eiropadomes 2011. gada 25. marta Lēmums 2011/199/ES, ar ko Līguma par Eiropas Savienības darbību 136. pantu groza attiecībā uz stabilizācijas mehānismu dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro (OV L 91, 1. lpp.).

² Jaunais LESD 136. panta 3. punkts.

³ Beļģija, Vācija, Igaunija, Īrija, Grieķija, Spānija, Francija, Itālija, Kipra, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Austrija, Portugāle, Slovēnija, Slovākija un Somija.

⁴ Līgums par Eiropas Savienību (LES) un LESD.

⁵ Tiesas priekšsēdētāja 2012. gada 4. oktobra rīkojums.

Ar šodienas spriedumu **Tiesa konstatē, ka tās veiktās pārbaudes rezultātā nav tikuši atklāti nekādi apstākļi, kas varētu ietekmēt Lēmuma 2011/199 spēkā esamību.**

Papildus tam Tiesa konstatē, ka LES un LESD normas, kā arī vispārējais efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips neliedz noslēgt un ratificēt ESM līgumu.

Turklāt Lēmuma 2011/199 stāšanās spēkā nav priekšnosacījums dalībvalsts tiesību slēgt un ratificēt šo līgumu esamībai.

Par Lēmumu 2011/199

Ar Lēmumu 2011/199 Padome ir izmantojusi **iespēju grozīt LESD ar vienkāršoto procedūru** (t.i., nesasaucot Konventu, kuru veido valstu parlamentu pārstāvji, dalībvalstu vai to valdību vadītāji, Eiropas Parlamenta un Komisijas vadītāji). Šī procedūra **ir piemērojama tikai attiecībā uz Savienības iekšpolitiku un rīcībām (LESD trešā daļa), un ar to nedrīkst tikt paplašināta Savienības kompetence**, kas tai piešķirta Līgumos.

Tiesas ieskatā **apstrīdētais grozījums** – gan pēc formas, gan būtības – **attiecas uz Savienības iekšpolitiku un rīcībām un līdz ar to pirmais no šiem nosacījumiem ir izpildīts.**

Proti, pirmkārt, ar apstrīdēto grozījumu netiek pārkāpta **Savienības ekskluzīvā kompetence** (LESD pirmā daļa) **monetārās politikas jomā** attiecībā uz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro.

Kamēr galvenais Savienības monetārās politikas mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti, ESM, nepārprotami, ir cits mērķis, proti, visas eurozonas stabilitāte. Tas vien, ka šim ekonomikas politikas pasākumam varētu būt netieša ietekme uz euro stabilitāti, neļauj to pielīdzināt monetārās politikas pasākumam. Turklāt ESM mērķa sasniegšanai paredzētie līdzekļi, proti, finansiālās palīdzības sniegšana dalībvalstij, acīmredzami nav attiecināmi uz monetāro politiku.

ESM drīzāk papildina jauno tiesisko regulējumu, kas vērsts uz Savienības ekonomikas pārvaldības stiprināšanu. Ar šo tiesisko regulējumu tiek ieviesta ciešāka dalībvalstu īstenotās ekonomikas un budžeta politikas koordinācija un uzraudzība, un tā mērķis ir nostiprināt makroekonomikas stabilitāti un valsts finanšu stabilitāti. Kamēr šim tiesiskajam regulējumam ir preventīvs raksturs, jo tas ir vērsts uz to, lai cik vien iespējams samazinātu valsts parāda krīžu risku, ESM izveides mērķis ir pārvarēt finanšu krīzes, kas, neraugoties uz veiktajām preventīvajām darbībām, tomēr varētu sākties. Līdz ar to **ESM ietilpst ekonomikas politikas jomā.**

Otrkārt, apstrīdētais grozījums tāpat neietekmē **Savienības kompetenci** (LESD pirmā daļa) dalībvalstu **ekonomikas politikas koordinācijas jomā.**

Proti, tā kā LES un LESD normās Savienībai nav piešķirta īpaša kompetence izveidot tādu stabilizācijas mehānismu kā Lēmumā 2011/199 paredzētais, dalībvalstu, kuru naudas vienība ir euro, kompetencē ir slēgt savā starpā līgumu par stabilizācijas mehānisma izveidi. Turklāt stingro nosacījumu, kuriem atbilstoši apstrīdētajam LESD grozījumam ir pakļauta ESM veicamā finansiālās palīdzības piešķiršana, mērķis ir nodrošināt, lai šā mehānisma darbībā tiktu ievērotas Savienības tiesības, tostarp pasākumi, ko Savienība veic dalībvalstu ekonomikas politikas koordinācijas ietvaros.

Iespējas izmantot vienkāršoto pārskatīšanas procedūru **otrais nosacījums**, proti, tas, ka ar LESD grozījumu netiek paplašināta Savienības kompetence, kas tai piešķirta Līgumos, **tāpat ir izpildīts.**

Proti, ar apstrīdēto grozījumu netiek radīts nekāds juridiskais pamats nolūkā ļaut Savienībai īstenot rīcību, kas nebūtu iespējama iepriekš. Lai gan ESM tiks izmantotas Savienības iestādes, tostarp Komisija un ECB, šis apstāklis nekādā ziņā nevar ietekmēt Lēmuma 2011/199, kurā ir paredzēta tikai dalībvalstu veiktā stabilizācijas mehānisma izveidošana un nekas nav teikts par jebkādu iespējamo Savienības iestāžu lomu šajā sakarā, spēkā esamību.

Par ESM līgumu

Pārbaudījusi, vai noteiktas LES un LESD normas, kā arī vispārējais efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips neliedz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro, noslēgt savā starpā tādu līgumu kā ESM līgums, **Tiesa uz šo jautājumu atbild noraidoši**. Konkrētāk, runa ir par LESD normām saistībā ar Savienības ekskluzīvo kompetenci monetārās politikas jomā⁶ un ekskluzīvo kompetenci slēgt starptautisku līgumu⁷, kā arī par LESD normām attiecībā uz Savienības ekonomikas politiku⁸ un, visbeidzot, par LES normām, ar ko dalībvalstīm ir noteikts lojālas sadarbības pienākums⁹ un paredzēts, ka katra iestāde darbojas saskaņā ar Līgumos noteiktajām pilnvarām¹⁰.

Runājot par **Savienības ekskluzīvo kompetenci monetārās politikas jomā** attiecībā uz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro¹¹, Tiesa atkārtoti norāda, ka šīs politikas mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti. Tomēr ESM darbības neietilpst šajā politikā.

Proti, ESM mērķis ir nevis uzturēt cenu stabilitāti, bet gan apmierināt ESM dalībnieku finansēšanas vajadzības. Šim nolūkam tam nav pilnvaru nedz noteikt procentu pamatlīkmes eurozonā, nedz arī veikt euro emisiju: tā piešķiramā finansiālā palīdzība pilnībā ir jāfinansē no apmaksātā kapitāla vai ar finanšu instrumentu emisijas palīdzību. Pat pieņemot, ka ESM darbība varētu ietekmēt inflācijas līmeni, šāda ietekme būtu atzīstama vienīgi par netiešām veikto ekonomikas politikas pasākumu sekām.

Attiecībā uz **Savienības ekskluzīvo kompetenci slēgt starptautisku līgumu**, ja šāda slēgšana varētu ietekmēt kopīgos noteikumus vai mainīt to darbības jomu¹², Tiesa konstatē, ka neviens no šajā kontekstā izvirzītajiem argumentiem neļauj secināt, ka tādām līgumam kā ESM līgums būtu šāda ietekme.

Saistībā ar **Savienības kompetenci koordinēt ekonomikas politiku**¹³ Tiesa atkārtoti norāda, ka dalībvalstu kompetencē ir slēgt savā starpā tādu līgumu par stabilizācijas mehānisma izveidi kā ESM līgums, ja ar šāda līguma ietvaros līgumslēdzēju dalībvalstu uzņemtajām saistībām tiek ievērotas Savienības tiesības. ESM nav izveidots dalībvalstu ekonomikas politikas koordinācijai, bet gan kā finansēšanas mehānisms. Turklāt stingrie nosacījumi, kuriem ir jāpakļauj jebkāds atbalsts un kas var izpausties kā makroekonomikas korekciju programma, neveido dalībvalstu ekonomikas politikas koordinācijas instrumentu, bet gan ir vērsti uz to, lai nodrošinātu ESM darbību saderību tostarp ar LESD "saistību nepārņemšanas" klauzulu¹⁴ un Savienības veiktajiem koordinācijas pasākumiem. Turklāt ESM līgums neietekmē arī Eiropas Savienības Padomes kompetenci pieņemt ieteikumus¹⁵ dalībvalstij, kurā pastāv pārmērīgs budžeta deficīts.

Īpaši **Padomes kompetence sniegt Savienības finansiālo atbalstu dalībvalstij, kurai ir grūtības vai kuru nopietni apdraud lielas grūtības**, ko izraisījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi, kurus tā nevar ietekmēt¹⁶, neliedz dalībvalstīm izveidot tādu stabilizācijas mehānismu kā ESM, tomēr ievērojot nosacījumu, ka šī mehānisma darbībā tiek ievērotas Savienības tiesības, tostarp Savienības veiktie pasākumi dalībvalstu ekonomikas politikas koordinācijas jomā. ESM līgumā ir ietvertas normas¹⁷, kas vērstas tieši uz to, lai nodrošinātu, ka jebkāda ESM piešķirtā finansiālā palīdzība būtu saderīga ar šādiem koordinācijas pasākumiem.

⁶ LESD 3. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 127. pants.

⁷ LESD 3. panta 2. punkts.

⁸ LESD 2. panta 3. punkts, 119.–123., 125. un 126. pants.

⁹ LES 4. panta 3. punkts.

¹⁰ LES 13. pants.

¹¹ LESD 3. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 127. pants.

¹² LESD 3. panta 2. punkts.

¹³ LESD 2. panta 3. punkts, 119.–121. un 126. pants.

¹⁴ LESD 125. pants.

¹⁵ Pamatojoties uz LESD 126. panta 7. un 8. punktu.

¹⁶ LESD 122. panta 2. punkts.

¹⁷ ESM līguma 13. panta 3. punkta otrā daļa un 4. punkts.

Ar ESM netiek apiets **aizliegums ECB un dalībvalstu centrālajām bankām pieļaut konta pārtēriņu vai sniegt jebkādus citus kredīta pakalpojumus** Savienības un dalībvalstu publisko iestāžu vai citu publisko tiesību subjektu vajadzībām, **kā arī tieši no tām pirkt to parāda instrumentus**¹⁸. Proti, šis aizliegums ir adresēts konkrēti ECB un dalībvalstu centrālajām bankām. Tātad uz faktu, ka kāda dalībvalsts vai visas dalībvalstis tieši vai ar ESM starpniecību sniedz finansiālo palīdzību kādai citai dalībvalstij, minētais aizliegums neattiecas.

“Saistību nepārņemšanas” klauzulas¹⁹, saskaņā ar kuru Savienība vai dalībvalsts nav atbildīga par citas dalībvalsts saistībām un tai nav tās jāuzņemas, mērķis nav aizliegt Savienībai un dalībvalstīm piešķirt jebkāda veida finansiālo palīdzību kādai citai dalībvalstij. Šīs klauzulas mērķis drīzāk ir nodrošināt, lai dalībvalstis īstenotu pareizu budžeta politiku, jo tā garantē, ka dalībvalstis joprojām ir pakļautas tirgus loģikai, kad tās nonāk parādos. Tādējādi ar to nav aizliegts vienai vai vairākām dalībvalstīm sniegt finansiālo palīdzību kādai dalībvalstij, kas joprojām ir atbildīga par savām saistībām pret saviem kreditoriem, ja uz šādu palīdzību attiecinātie nosacījumi mudina šo pēdējo dalībvalsti īstenot pareizu budžeta politiku. ESM un dalībvalstis, kas ir tā dalībnieki, neatbild par stabilitātes atbalsta saņēmējas dalībvalsts saistībām un tāpat neuzņemas šīs saistības “saistību nepārņemšanas” klauzulas izpratnē.

Tā kā ESM neapdraud LESD normas attiecībā uz ekonomikas un monetāro politiku un tajā ir paredzētas garantijas, ka ESM, pildot savus uzdevumus, ievēros Savienības tiesības, ar to netiek pārkāpts arī **lojālas sadarbības princips**²⁰, saskaņā ar kuru dalībvalstis atturas no jebkādiem pasākumiem, kuri varētu apdraudēt Savienības mērķu sasniegšanu.

Papildus tam Tiesa konstatē, ka jaunu funkciju saskaņā ar ESM līgumu uzticēšana **Komisijai, ECB un Tiesai** ir saderīga ar to **pilnvarām**, kas noteiktas **Līgumos**²¹. Cita starpā Tiesa uzsver, ka ESM līgumā Komisijai un ECB uzticētās funkcijas neietver nekādas pilnvaras pašām pieņemt lēmumus un ka darbības, ko šīs divas iestādes veic šī paša līguma ietvaros, rada saistības tikai ESM. Attiecībā uz sevi Tiesa norāda, ka tās jurisdikcijā ir visas dalībvalstu domstarpības, kas attiecas uz Līgumu priekšmetu, ja šie jautājumi Tiesā tiek iesniegti saskaņā ar pušu īpašu vienošanos²², un ka nekas neliedz šādu piekrišanu dot iepriekš, atsaucoties uz veselu iepriekš noteiktu domstarpību kategoriju.

Turklāt Tiesa konstatē, ka ESM nav pretrunā arī **vispārējam efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principam**. Proti, dalībvalstis, izveidojot tādu stabilizācijas mehānismu kā ESM, kura izveidei ar LES un LESD Savienībai nav piešķirta nekāda īpaša kompetence, neīsteno Savienības tiesību aktus, un līdz ar to Eiropas Savienības Pamattiesību harta, kurā katrai personai garantēta efektīva tiesību aizsardzība tiesā²³, nav piemērojama.

Par ESM līguma noslēgšanu un ratifikāciju pirms Lēmuma 2011/199 stāšanās spēkā

LESD ar Lēmumu 2011/199 veiktais grozījums tikai apstiprina dalībvalstu kompetences esamību. Tā kā ar šo lēmumu dalībvalstīm tātad netiek piešķirta nekāda jauna kompetence, minētā lēmuma stāšanās spēkā nav priekšnosacījums dalībvalsts tiesību slēgt un ratificēt ESM līgumu esamībai.

ATGĀDINĀJUMS: Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu dalībvalstu tiesām izskatāmo lietu ietvaros sniedz iespēju jautāt Eiropas Savienības Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības tiesību akta spēkā esamību. Tiesa neizlemj valsts lietu. Valsts tiesai pašai lieta jāatrisina saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šāds nolēmums tāpat ir saistošs citām valstu tiesām, kuras izskata līdzīgu problēmu.

¹⁸ LESD 123. pants.

¹⁹ LESD 125. pants.

²⁰ LES 4. panta 3. punkts.

²¹ Šajā ziņā skat. LES 13. pantu.

²² LESD 273. pants.

²³ 47. pants.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA mājas lapā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Marie-Christine Lecerf ☎ (+352) 4303 3205

Attēli no sprieduma nolasīšanas apskatāmi "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106